

GELLÉRT OSZKÁR ÚJ VERSKÖTETE*

Gellért Oszkár minden új verskötetete számomra a magyar könyvpiac ritka, eseményszámba menő ajándékai közé tartozik. Gellért Oszkár annyira artisztikus lélek, hogy versei könyvészeti szempontból szinte megkövetelik a különösen szép köntöst (ennek illusztrációs részét ezúttal is a Gellért költői elképzeléseivel annyira összeformni tudó Kozma Lajos végezte), úgyhogy ha az ember már csak kezébe veszi verskötetét, a kiállítás ízlésessége és művészi színvonala is eleve figyelmezteti, hogy az előkelően választékos keretben magasabbrendű irodalmi élményben lesz része.

És ezt az ígérkező irodalmi élményt Gellért Oszkár új verskötetete is teljes mértékben adja. Gondosan megválogatott, teljesen kiért és kiforrott verseinek első elolvasása után annak, ki, mint e sorok írója is, Gellért Oszkár külön utakon járó költészetét már több mint két évtizede figyeli, mindenekelőtt az ötlík eszébe: hogyan tudja költő ennyire kiteljesült élménykifejező erő, ilyen végsőkéig kitisztult formakészség mellett is verseibe mindig a teljesen új és egyéni kimondások zamatosságát és frissességét belevinni? Az erre a kérdésre adott feleletben egyben Gellért költői szemléletének egyik legjellemzőbb vonását is megtaláljuk. Mert ha a költő mindig újat tud mondani, annak egyetlen magyarázata az, hogy az életjelenségekkel való lelki összekapcsolódása mindig eleven és közvetlen. Több és fontosabb nála az inspiráció, mint a formatudás, s noha ez utóbbiban a tetőre jutott, mégis örökké fölbuggyanó új benyomásai megakadályozzák abban,

* Valami a végtelen sugarakból. Bpest. A Nyugat kiadása, 1929.

hogy saját magának ismétlőjévé vagy művészetének absztrahálójává válják.

Ez az étellel mindig mohón társulni kész és a maga teljes rugalmasságában megmaradt költői ihlet Gellért-nél éppen azért lesz költészetének egyik legfeltűnőbb vonásává, mert a költő hozzá társítani tudja kitanult mesterségének minden finomságát és mesteri fogásait. Fiatal, érzéki szemekkel néz, s érett bölcs áteszményesült, végletekig elfinomult ujjaival pengeti lírája húrjait. Ébből származik költészetének valamelyes előkelő és egyéni elzárkózottsága, élményeinek gondos, szinte arisztokratikus átszűrése, amely azonban — ne gondoljuk — bölceleti elvontságokba vagy lemondó szkepticizmusba sohasem kanyarodik el. Csak érzéki világ a Gellért költészeti világa. Talán különlegessége olyan, mint a melegházak ritka növényeié. De mindig növény, mindig élő organizmus, mindig költészet marad.

A formatökéletességbe rejtett eleven érzékiség át-kíséri Gellértet még a „végtelen sugarak” világába is. Elvont az éteri mezőkön sem tud lenni, legfeljebb áttetszőbbé, sugarasabbá teszi élményeit. Ha más művészi formákban keresnek analógiát költészetére, azt mondanám, hogy plasztikai, mert ha a márvány áteszményesülésében is, de mindvégig és mindennek, még a legelvontabb eszméknek kifejezésére is csak a fizikumot, az emberi és más élő organizmusok testét őrzi meg. Olvassuk el például olyan verseit, mint *A sikerhez*, *A dicsőséghez*, *Valami a végtelen sugarakból*, *Egy lendületre*, ezek alatt az elvontságokat áruló címek alatt csak érzékiséget, a szó legnemesebb értelmében vett testiséget, minden művészetek örök anyagát kapjuk, de a rájuk eső sugarak olyan fényárjában, hogy testiségükből már csupa szimbólum, csupa művészi forma lesz. Ebben a tekintetben Gellért új kötetében különösen az *Európa elrablása* c. versre kell rámutatnom, amelyhez hasonló az egyébként oly gazdag modern líra is keveset alkotott.

Általában Gellért verskötete ezúttal is, mint mindig, csak válogatott verseket tartalmaz. Valószínűleg azért,

mert már csak ilyeneket is ír. Kitisztult, sajátosságos fényű kantilénák. Mindenik gyűjteménybe való, s maga az egész versgyűjtemény meg olyan gazdagság beszédes dokumentuma, amelyre büszke lehet a modern magyar líra.